

**REVISTA DE ISTORIE
„VASILE CONTA”
TÂRGU-NEAMȚ**

**Historical Magazine „Vasile Conta”,
Târgu-Neamț**

**Revue Historique „Vasile Conta”
Târgu-Neamț**

**Volumul V, nr. 2, decembrie 2023
Volume V, issue 2, december 2023
Volume V, no. 2, décembre 2023**

Iași
Editura PIM, 2023

**DOUĂ CATAGRAFII ALE MĂNĂSTIRII BISERICANI
DIN 1839 ȘI 1841**

*

**TWO CATAGRAPHS OF THE BISERICANI MONASTERY
FROM 1839 AND 1841**

*

**DEUX CATAGRAPHERS DU MONASTÈRE DE BISERICANI DE
1839 ET 1841**

Costin CLIT¹

Rezumat: *Situată în comuna Vișoara din județul Neamț, la doi kilometri de satul Scăricica, unde accesul se realizează pe un drum cu serpentine, de o frumusețe impresionantă, la o altitudine de 650 m, Mănăstirea Bisericani a fost ridicată din lemn de ieromonahul Iosif în prima jumătate a secolului al XV-lea pe locurile unde au viețuit numeroși schimnici, realitate demonstrată de toponimia locală: Muntele lui Simion, Muntele Averchie, Muntele lui Metodie, Muntele lui Varvara, Muntele Pir, Muntele Grecu și Muntele Chiriac (din secolul al XVII-lea). Construită din zid de Ștefăniță voievod (1517-1527), finalizată de Petru Rareș, cu zidul exterior, clisiarnița, pridvorul și trapezăria ridicate de Dumitru Buhuș la 1626-1632 și reparată la 1786, cu un destin nefericit după secularizare, Mănăstirea Bisericani a stat în atenția istoricilor. Publicăm două documente inedite din care cercetătorul poate constata situația bunurilor materiale și spirituale din biserica mănăstirii la 1839 și numele viețuitorilor de la 1841.*

Cuvinte cheie: *Mănăstirea Bisericani, ținutul Neamț, secolul al XV-lea, monahi, dani, argintării, veșminte proțești, cărți bisericești, unelte de muncă, vite.*

*

Abstract: *Located in the commune of Vișoara in Neamț County, two kilometers from the village of Scăricica, where the access is via a serpentine road, of impressive beauty, at an altitude of 650 m, the Bisericani Monastery was built of wood by the hieromonk Iosif in the first half of the 15th century on the places where many schimnics lived, a reality demonstrated by the local toponymy: Mount Simion, Mount Averchie, Mount Methodie, Mount Varvara, Mount Pir, Mount Grecu and Mount Chiriac (from the 17th century th). Built of brick by Ștefăniță voievod (1517-1527), completed by Petru Rareș, with the outer wall, the church, the porch and the refectory erected by Dumitru Buhuș in 1626-1632 and repaired in 1786, with an unfortunate fate after secularization, the Biserani Monastery was to the attention of historians. We are publishing two original documents from which the researcher can determine the situation of the material and spiritual goods in the monastery church in 1839 and the names of the residents from 1841.*

Key words: *Bisericani Monastery, Neamt land, 15th century, monks, Danes, silversmiths, priestly vestments, church books, work tools, cattle.*

*

---

¹ Profesor de istorie la Colegiul Național „Cuza Vodă” din Huși, istoric și editor de documente.

costinclit@yahoo.com

Resume: *Situé dans la commune de Vișoara dans le département de Neamț, à deux kilomètres du village de Scaricica, où l'accès se fait par une route sinueuse, d'une beauté impressionnante, à 650 m d'altitude, le monastère de Bisericani a été construit en bois par le hiéromoine. Iosif dans la première moitié du XVe siècle sur les lieux où vivaient de nombreux schimniques, réalité démontrée par la toponymie locale : mont Simion, mont Averchie, mont Méthode, mont Varvara, mont Pir, mont Grecu et mont Chiriac (du XVIIe siècle ème). Construit en brique par le voïvode Ștefăniță (1517-1527), complété par Petru Rareș, avec le mur extérieur, l'église, le porche et le réfectoire érigés par Dumitru Buhuș en 1626-1632 et réparés en 1786, avec un sort malheureux après la sécularisation, le monastère de Biserani a retenu l'attention des historiens. Nous publions deux documents originaux à partir desquels le chercheur peut déterminer la situation des biens matériels et spirituels dans l'église du monastère en 1839 et les noms des habitants à partir de 1841.*

Mots clés: *Monastère de Bisericani, pays de Neamt, XVe siècle, moines, Danois, orfèvres, vêtements sacerdotaux, livres paroissiaux, outils de travail, bétail.*

Tradiția indică întemeierea schitului Bisericani de către cuviosul Iosif Sebastian cu metania la Mănăstirea Bistrița după revenirea din pustiul Iordanului în timpul lui Ștefan cel Mare². Ieromonahul Iosif începe zidirea bisericii de lemn și îi așează temelii în prima jumătate a secolului al XV-lea³, după care Ștefăniță Vodă „îndemnându-se de răvnă d[u]mnezeiască, au zidit biserica și au isprăvit-o de zidit, și au dat multă bogăție starețului Iosif, ca să o împodobească cu cărți și cu veșminte, și cu de toate ceale trebuincioase mănăstirii”⁴. Radu Mihnea întărește la 14 martie 1618 rugătorilor de la Mănăstirea Bisericani, zidită „de Ștefan voevod cel Bătrân și de Petru voevod”, locul de la gura Scărișoarei, „până la obârșie, pe amândouă părțile din munte până în munte”, apoi satul Troița pe Cracău, cu două vaduri de moară pe Cracău, dania lui Ștefan Tomșa, iar un vad de moară a lui Ieremia Movilă, jumătate din jumătatea satului Orbic, poienile Biserica lui Iov, Cârnel și Bicazul și altele⁵.

Inscripția târzie din 1786, pe care nu se poate pune nici o bază, glăsuiește despre ctitorul lăcașului monahal care a fost la 7020 <1511 septembrie 1-1512 august 31> „Ștefan-Vodă sin

² <https://doxologia.ro/manastirea-bisericani-0>

³ Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, Direcția Patrimoniului Cultural Național. Biblioteca Monumentelor Istorice din România, 1974, p. 72.

⁴ N. Iorga, *Studii și documente privitoare la istoria românilor*, București, Atelierele grafice Socec & Comp., 1909, XVI, p. 235.

⁵ *DIR*, XVII, A. Moldova, vol. IV (1616-1620), București, Editura Academiei Populare Române, 1956, p. 240-242, nr. 305.

Bogdan-Vodă”⁶. Reproducem conținutul pisaniei: „*Această sfântă biserică ce se prăznuiește Bunavestire fiind întâi zidită de Ștefan vodă sin Bogdan vodă din leat 7020 (1512) și fiind învechită și pornită spre răsipire s-au prefăcută din timilie de iznoavă cu agiutoriul și mila lui Dumnezeu prin osârdie și cheltuiala ctitorilor în zilele luminatului domnului nostru Costantin Dimitrie Moruzu voevoda prin silința și osteneala ieromonahului Ioil, egumen de Bisericani. Let 1786 iunie 20*”⁷. Biserica a fost finalizată de Petru Rareș⁸. Printre ctitorii unui turn și a bisericii principale este considerat și Dumitrașcu Buhuș, așa cum ne indică o pisanie recent valorizată: „*† Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh, smeritul rob al lui Dumnezeu, pan Dumitrașcu Buhuș și cneaghinea sa Ileana și pan Dumitrașco Șoldan și cneaghinea sa Safta au ridicat acest mormânt în numele Sfintei Vestiri a Domnului în zilele lui Moisa Voievod, în anul 7139 <1631> luna ... I*”⁹. Dumitru Buhuș ridică cu osârdia egumenului Partenie pe la 1626-1632 zidul exterior, clisiarnița, pridvorul și trapezăria¹⁰. La 1786, biserica „*fiind învechită și pornită spre risipire, s-au prefăcut din temelie*” de către egumenul Ioil¹¹.

În porunca domnului Ieremia Movilă din 13 iunie 1601 către fostul vornic Ciolpan este amintită jalba monahilor de la Bisericani împotriva celor de la Bistrița: „*să mergi acolo și să scoți oile Bistrițenilor din hotarul Bisericanilor și să le strici stâna și să le spui să-și stăpânească fiecare locul său, după vechile hotare, pe unde le arată privilegiul de la Petru voevod cel Bătrân și de la Ștefan voevod, fiul lui Petru voevod*”¹².

Simion Movilă volnicește la 6 februarie 1607 pe monahii „de la schitul lui Iosif, numit Bisericani” să-și apere și stăpânească locul și „hotarul sfintei mănăstiri pretutindeni, pe unde este însemnat dinspre mănăstirea Bistrița, împrejurul sfântului schit”¹³. Atunci când îi întărește la 9 martie 1607 stăpânirea asupra morii din Averești, pe Cracău, ocolul târgului Piatra, Simion Movilă menționează hramul „sfintei blagoveștenii a Născătoarei de Dumnezeu și biserică zidită de Ștefan voevod și de Petru voevod”¹⁴, formulă reluată și de Constantin Movilă la 23 iunie 1608¹⁵.

---

⁶ C. Stoide, *Contribuții la istoricul mănăstirii Bisericani*, în „Arhiva”. Organul Societății Istorico-Filologice din Iași, XLII, 1935, p. 147.

⁷ Vitalie Josanu, *Pisanie inedită la Mănăstirea Bisericani*, în „**Buletin informativ al Simpozionului Național Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei**”, I, Mănăstirea Secu, 2014, p. 71

⁸ Nicolae Stoicescu, op. cit., p. 72.

⁹ Vitalie Josanu, op. cit., p. 70.

¹⁰ Nicolae Stoicescu, op. cit., p. 72.

¹¹ *Ibidem*, p. 72.

¹² **DIR**, XVII, A. Moldova, vol. I (1601-1605), București, Editura Academiei Populare Române, 1952, p. 13-14, nr. 19.

¹³ **DIR**, XVII, A. Moldova, vol. II (1606-1610), București, Editura Academiei Populare Române, 1953, p. 85, nr. 100.

¹⁴ *Ibidem*, p. 91-92, nr. 109.

¹⁵ *Ibidem*, p. 160, nr. 206.

Dumitra, împreună cu fata ei, Cârstina, jupâneasa paharnicului Samoil din Porcești, dăruiesc anterior datei de 23 noiembrie 1611 „înaintea morții lor” o parte din satul Orbic, cu moară și heleșteu în Orbic, altă moară în Bistrița, o vie la Bacău și partea lor de vite „și s-au făcut ctitoré” la mănăstirea Bisericiani, danie întărită și de Constantin Movilă la 23 noiembrie 1611¹⁶. Pentru a deveni ctitori, Gligorie și Ioana din Popcești făgăduiesc întreaga avere mănăstirii Bisericiani la 17 iulie 1612: livezile din pădurea Prisaca lui Gligorie, o curătură, vitele și stupii ce vor rămâne după moartea lui Gligorie¹⁷.

Din prima domnie a lui Ștefan Tomșa se păstrează mai multe acte de întărire, cum ar fi cele din 5 februarie 1612 (pe o jumătate din jumătatea satului Orbic, dania lui Ciolpan sulițaș); din 6 februarie 1612 (partea de ocină, cu iaz și mori în Orbic, moara de pe Bistrița, viile de la Bacău „și cu schitul lui Ciolpan”, dania Dumitrei și Cârstinei)¹⁸; din 16 iunie 1612 (pe satul Troița de pe Cracău și pe ocina și moara de pe Cracău, lângă satul Averești, pe locul domnesc al târgului Piatra)¹⁹; la 27 aprilie 1612 îl dă rămas pe Ion din Rupturi pentru partea Dumitrie și Cârstinei²⁰. Ștefan Tomșa miluește mănăstirea Bisericiani la 6 aprilie 1615 cu satul Troița, pe Cracău, ținutul Neamț, cu vad de moară în Cracău. Numele domnului, doamnei, fiilor și a părinților urma să fie scris „în sfântul marele pomelnic”²¹. Dania amintită va fi reîntărită de Alexandru Movilă la 13 iunie 1616²², Radu Mihnea la 9 august 1616 (și pe Averești)²³, la 13 iulie 1617²⁴.

La 20 iulie <1617-1618> mănăstirea Bisericiani era „pustie, fără sate”, realitate ce-l determină pe Radu Mihnea să o miluiască cu satul Popceștii, domnesc, din ocolul Târgului Neamț²⁵.

Pe lângă numeroasele documente publicate, au fost introduse în circuitul științific pomelnicele mănăstirii Bisericiani²⁶, pisaniile²⁷, cadranul solar²⁸. Nu ne-am

---

¹⁶ **DIR**, XVII, A. Moldova, vol. III (1611-1615), București, Editura Academiei Populare Române, 1954, p. 38-39, nr. 61-62.

¹⁷ *Ibidem*, p. 93-94, nr. 151.

¹⁸ *Ibidem*, p. 61, nr. 98.

¹⁹ *Ibidem*, p. 90-92, nr. 147 și 149.

²⁰ *Ibidem*, p. 80, nr. 131.

²¹ *Ibidem*, p. 211-213, nr. 311.

²² **DIR**, XVII, A. Moldova, vol. IV, p. 8-9, nr. 14.

²³ *Ibidem*, p. 17-18, nr. 25-26.

²⁴ *Ibidem*, p. 193-194, nr. 239.

²⁵ *Ibidem*, p. 196-197, nr. 243.

²⁶ Gh. Ghibănescu, *Două pomelnice vechi*, în „Arhiva”, II, 1890-1891, p. 115-124; Idem, *Pomelnicul Bisericanilor din 7<1>69 mai (1661)*, în *Uricariul*, XXIII, Iași, 1895, p. 309-375, nr. 108; N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, București, XVI, 1909, p. 231-249 (*Pomelnicul românesc al mănăstirii Bisericiani*); Elena Lința, *Pomelnicul mănăstirii Bisericiani*, în „Romanoslavica”, XIV, 1967, p. ; Mihai-Bogdan Atanasiu, Mihai Bârza, *Pomelnicul Bisericanilor scris la mănăstirea Putna*, în „Analele Putnei”, V, 2009, 2, p. 121-306.

²⁷ Vitalie Josanu, *Pisanie inedită la Mănăstirea Bisericiani*, p. 69-71.

propus un istoric al Mănăstirii, ci doar o scurtă incursiune și publicarea celor două catagrafii, care pot fi utilizate cu folos de cercetători la întregirea demersului istoric despre lăcașul monahal pus în discuție.

DOCUMENTE

1. 1839 mart(ie) 1

Catagrafie de toată zestre Sf(i)n(tei) Mon(astiri) Bisăricanii de lucrurile atât bisericеști din lăuntru cum și de afară mișcătoare și nemișcătoare ce s-au catagrafiate acum, cari mai în gios să arată.

No	<i>Argintării</i>	
17	Cruci fericate cu argint, din care trei sânt mici de pus la piept, și numai una cu scaunul de alamă.	
1	Una cruce mare ca de doă ocă sade de argint cu flori în toati colțurile suflate cu aur, afierosită de duh(o)v(nicul) Mitrofan	
1	Un chivoțal mic pe Sf(ă)n(tul) Pristol de argint	
2	Potire de argint, din care unul este poliit cu aur	
2	Discosă de argint, unul cu scaun și unul cu piciorușă	
2	Zvezde de argint	
1	Una icoană Maica Domnului ferecată cu argint	
1	Una icoană Sf(ă)n(tul) Gheorghii ferecată cu feldeș și cu pietri înpregiur	
2	Copii de fier	
2	Cadelniță de argint	
6	Candele de argint, însă patru mari și doă mici	
2	Candile de mademu	
2	Linguriț(e) de argint	
1	Una colastră de argint cu osăbită tăbliță, în fundul ei chipul Botezul Mântuitorului poliit cu aur	
2	Discosă de argint cu scaune pentru litie, și iarăș unul cu tăblița în fund poleat cu aur tij de la duuh(o)v(nicul) Mitrofan	
2	Păhăruță de argint	
4	Părechi pafale di argint, din care doă sânt poleite cu aur	
1	Pomăzuitori de argint	
5	P(i)etri de topazuri mari, albi, ferecate cu argint sârmă	
6	Pietri verzi în patru colțuri mari	Aceste au fost la niște engolpioani
30	P(i)etri verzi tij mai mici	
29	P(i)etri roși(i) mici gronete și rubinuri	
<i>Lucruri de alamă</i>		
2	Sfeșnice de alamă pentru vohod priăcute din patru mici vechi	
3	Policandri de alamă, însă doă în biserică și unul la trapeză	

²⁸ Idem, *Cadranul solar de la Mănăstirea Bisericiani, județul Neamț*, în „**Buletin informativ al Simpozionului Național Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei**”, Piatra Neamț, Editura Cetatea Doamnei, 2018, IV, p. 39-41.

2	Părechi paftale de alamă vechi
2	Cățui de alamă
1	Ibricel de alamă
1	Cadelniță de alamă
2	Sfeșnice de alamă mici
2	Colivetre de aramă
1	Una tigae de aramă, pentru foc
1	Una tochiță de fier
1	Sfeșnicu de fier cu 12 fofez(e) dintr-o parte pân(ă) întru alta, cu făclii de lemn zugrăvite
<i>Veșmintele preuțăști</i>	
1	Felon nou de ștof(ă) galbăn cu porumbi
1	Epetrahir tij de această materie
1	Una părechi naracliță tij
5	Feloane noă de adamască albastră
4	Epetrahiri tij
1	Felon de ștofă rupt
1	Felon de adamască roșu
3	Feloani de cit vechi
4	Stihari preuțăști de adamască cu flori albastră și galbenă cu flori
6	Stihari preuțăști, însă doaă de adamască, un ghermesit și trei de cit
1	Un epetrahir din aclaz cu chipuri cusute și cu 24 bunghi de argint
1	Un epetrahir de ștof(ă) mai vechi
4	Epetrahire de ștofiță
7	Epitrahire vechi
2	Nebedelniță
4	Stihare diiaconești, însă unul de ștofiță cu crăciță albă, unul de catife roșie și doaă de adamască roșie
4	Stihari tij diiaconești, unul de ștof(ă) cu aorariul lui
2	Aorare de ștofiță noă
4	Aorare mai vechi
4	Poiasuri noă de încis și șăreturile lor
5	Părechi naracliță noă de adamască
3	Dvere de materii, însă una cu chipuri cusute
4	Poale de icoane de cit
6	Rânduri procoveță
1	Un procoveț pentru artos ²⁹
3	Poale pentru analoghion
1	Aer nou
1	Un prapor
3	Înbrăcămenți a S(fă)n(tului) Pristol

²⁹ Artos = Pâine specială dusă la biserică în ajunul sărbătorilor religioase sau al altor evenimente, pentru a fi binecuvântată de preot, și care servește la împărtășanie; <https://dexonline.ro/definitie/artos>

1	Una față de cit tij pe Sf(â)n(tul) Pristol
1	Una perde mare de cit în pridvor
1	Una mantie
7	Prosoapi
1	Covor de lână
2	Po(r)treturi în biserică, însă unul Răstignire(a) Mântuitorului, și unul chipul Preosfințitului Mitropolit Veniamin
4	Lăzi brașovenești în biserică
1	O cutie de alamă cu Sf(i)n(tele) Mo(a)știle Sf(â)n(tului) Theodor, cu mâna de argint
1	Una cruciță de lemn în cutie
1	O icoană cu doaă obloane Sf(â)n(ta) Troiță ferecată cu alamă în casăli igumenești
22	Iconița vechi, însă 20 pe mușama și 2 pi lemn Învier(a) Mântuitorului și Buna Vestire
Cărțile bisericești	
1	<i>Evanghelie</i> ferecată cu argint peste tot
2	<i>Evangelii</i> mici vechi
4	<i>Leturghii</i>
24	<i>Minie</i> pe 12 luni
2	<i>Ohtoice</i>
2	<i>Pendicostare</i>
1	<i>Triod</i>
2	<i>Străstiere</i>
8	<i>Ceasloave</i> de la Mitr(opolitul) Iacov
5	<i>Psaltirivechi</i> și noăă
2	<i>Molitevnice</i> moldovinești
1	<i>Molitvenic</i> rusăsc și moldovinesc
2	<i>Prologuri</i>
2	<i>Catavasieri</i>
1	<i>Biblie</i> de cele mari
2	<i>Pravile</i> bisăricești, una mari, una mică
1	<i>Mărgărit</i>
1	<i>Tesalonic</i>
2	Cărț(i) a Sf(â)n(tului) <i>Theodor Studitul</i>
1	Carte a Sf(ântului) Ioan Scarariul
1	Carte <i>Diiata</i> a Sf(ântului) Andrei celui nebun pentru H(risto)s
1	<i>Pateric</i>
12	Cărți <i>Viețile Sf(i)n(ților)</i> pe fiișticari lună
1	<i>Chiriadromion</i> a Apostulu(lu)i
1	<i>Chiriadromion</i> a Sf(â)n(tului) Evangelist
1	Carte a Sf(â)n(tului) <i>Macarie Eghiptianului</i>
2	<i>Panahiz(i)</i>
3	Cărți <i>Chegrăgarii</i> a Sf(â)n(tului) Avgustin
1	Tom al 2 lea Sf(â)n(tului) <i>Ifrim Sirul</i>
1	Carti <i>Divanul lumii</i>
1	Carte <i>Alfavita</i>

1	<i>Carte Crital</i>
1	<i>Carte a lui Ravi Samoil</i>
1	<i>Gramatică rusască și moldoveniască</i>
1	<i>Geografie</i>
1	<i>Carte Pomelnicul tuturor fericirilor ctitori</i>
120	<i>Bucăț(i) cărț(i) rusăști, sârbești și moldovenești</i>
1	<i>Tipicon</i>
<i>Herâle monastirii și toată pojâjiia casii</i>	
4	<i>Părechi chirostii, 2 lungi și 2 mai mici</i>
1	<i>Frigari</i>
6	<i>Topoară</i>
1	<i>Tablă de fer pentru făcut oloi</i>
9	<i>Sfredile mari și mici</i>
2	<i>Linguri mari di rotării</i>
3	<i>Chile</i>
2	<i>Dălți</i>
2	<i>Răzășă</i>
1	<i>Teslă</i>
2	<i>Cuțitoae</i>
3	<i>Căzmale</i>
4	<i>Cioflânguri pentru butuce, 2 bune, iar 2 stricate</i>
3	<i>Cârcei</i>
3	<i>Lanțuri, 1 pentru căruță lung și 2 mari pentru cărat butuci</i>
1	<i>Lanț ingineresc cu țarușii lui</i>
3	<i>Fherisei cu coadă</i>
1	<i>Fheresău mare pentru butuci</i>
1	<i>Bardă</i>
19	<i>Săcere</i>
6	<i>Here de înfierat vite</i>
2	<i>Here de înferat vasă</i>
1	<i>Clește budcărie</i>
2	<i>Cusuturi de lucrat strae sau cojoace</i>
1	<i>Dric de fer de săpat la pietrii</i>
1	<i>Ștriaf de lucrat la strae cojocărești</i>
1	<i>Fer de călcat strai</i>
1	<i>Fier de ras tina</i>
2	<i>Cociorve de fier pentru varniță</i>
1	<i>Custură pentru stupi</i>
1	<i>Custură pentru gialău</i>
1	<i>Cerc de fier pentru buți</i>
3	<i>Coasă</i>
1	<i>Ciocan de coasă</i>
3	<i>Cântari vechi</i>
1	<i>Furcă de fier</i>

4	Câți de fier	
1	Ilău ³⁰ de fier	
1	Părechi foi	
1	Crângu de râșniță	
1	Pânză de firisău	Aceste(a) sânt în păduri la fhirisău
2	Pânte de f(i)er la firisău	
1	Lingură de firisău la roată	
1	Clește	
1	Fier de pi roata ce mari	
1	Ciaun	
1	Clește micu	
1	Vătrar la pităria	
1	Țol de lână pentru	
5	Părechi foarfici de tuns oile	
5	Părechi cheptine pentru lână	
2	Ravile de răvilat câlți	
4	Saci de cânepă	
4	Buți mari de sprijinit pâinia	
21	Poloboace vechi tij	
10	Poloboace bune pentru curechi	
10	Poloboace mai mici vechi pentru sprijinit pâine	
10	Fășcuță ³¹ și putinele mici	
3	Balerci de ștejar pentru vin	
2	Balerci pentru oțăt	
1	Poloboc pentru slatină	
2	Putin(i) pentru dohot	
1	Balercă pentru rachiu	
25	Putini mari și mici pentru brânză	
2	Ciuberi	
4	Căzi, 2 mari și 2 mici	
3	Buruence pentru vin și unul mic	
4	Cofe pentru apă	
1	Otgon pentru slobozit buți în pivniță	
5	Chie pentru pisat mălai	
2	Părechi hamuri câte doi cai, însă sânt foarte vechi	
1	Tij înainti șăști	
1	Tij de un cal	
10	Covăfi mari și mici pentru pâine și de spălat grâu	
2	Dimirlii	
4	Sâti	

³⁰ Nicovală

³¹ Putinei, bādăi, budăi, botorog, botică, șteang, chegorniță, berbință, boșcă, bălercuță; vas de lemn pentru lapte; <https://romanian.en-academic.com/42603/f%C4%83%C5%9Fcu%C5%A3%C4%83>

2	Țoluri vechi	
2	Cară mari	
2	Cară mici	
1	Cotiugă	
3	Giuguri	
1	Bricică di doi cai legată cu fier	
1	Sanie de doi cai lucrată la sanește	
1	Dârmoi ³²	
<i>Așternuturile și alte lucruri a casii</i>		
3	Mindire înpluti cu lână, vechi	
3	Macaturi de postav	
12	Perini postav de părete umpluti cu lână	
1	Laicer vechi	
2	Pâsle albe	
1	Salte înnplută cu lână	Sân(t) vechi și rupte
1	Ogheal vechi de cit	
1	Cumpănă de galbeni	
13	Farfurii adânci pentru bucate	
19	Talgire de farfurii	
1	Scatulcă ³³ fără șipuri cu 9 talgire, 4 cește și 4 castroane de tiniche	
1	Ibricel pentru cafe mare	
1	Căldare mare de stână	
2	Căldări de rachiu cu capacile și țăvile lor, însă vechi	
4	Căldări mari ca de patru cofi apă una	
4	Căldări mai mici ca de 2 cofe de apă una	
5	Oale mari de aramă	
4	Oale mai mici tij	
2	Tingiri	
4	Tavali mari	
3	Tigăi, însă una vechi	
19	Tipsâi	
1	Sănie mari pentru colivă	
1	Leică ³⁴ mari de aramă	
2	Chiuliță de schijă cu chilugile lor ³⁵	
1	Satâr mari de kuhne	
2	Cuțite tij	
1	Tipsie mari de cusători <cositor – N.A.> pentru colivă	
12	Tipsâe de cos(i)tor tij	
16	Talgire de cos(i)tor	

³² Ciur mare

³³ lădită, cutie, cufăraș în care se pun sticle, mâncare, obiecte mărunte etc. pentru călătorie; <https://www.webdex.ro/definitia-scatulca-definitie-dex>

³⁴ Pâlnie; <https://dexonline.net/definitie-leica>

³⁵ *chiuliță* cu chilug = piuă cu pisălog; mojar cu pistol;

30	Sape de Baia
6	Sape de f(i)er vechi
<i>Vite mari cu coarne</i>	
47	Vaci fătătoare
12	Vițele sugare
4	Vițai sugari
3	Buhai
10	Mânzaț(i) bouț(i)
9	Gonitori
14	Văcuță gonitoare
64	Boi cu giuncani și cu șasă boi ci i-au vândut Gherasim, cari ari să răspundă banii, și cu 41 boi ci arată ierom(onahul) Gherasim că i-au dat la posăsor
<i>Oile</i>	
447	Oi mari negri
174	Oi mari albe
51	Berbeci mari negri
22	- // - // - // - // albi
190	Mioari negre
62	- // - // - albe
195	Mieluță sugare negre
91	- // - // - albe
35	Berbecuți negri sugari de sămânță
32	- // - // - // albi sugari de sămânță
217	Mi(e)i negri și albi de tăiat
16	Capre mari
8	Capre vătui
7	Țapi mari
13	(I)eduță sugare
10	(I)ezi sugari
1572	Adică una mie cinci sute șaptezăci și două capite să cuprind peste tot numărul oilor
100	De matce stupi
60	Adică șazăci vedri vi(n)
3	Cai de ham
71	Mascuri mici cu mari

Din poronca înalt priosfințitului mitropolit al Moldaviei și cavaler kirio kirio Veniamin catagrafisind zestre(a) aceasta a Sf(intei) Monastiri Bisiricani de cătră mini, s-au și încredințat sf. părintelui arhimandrit Veniamin Vileșcu, noului igumen. Drept făcându-să două asămîne catagrafii adiverindu-să de cătră însum(i), aceasta s-au luat la Mitropolie, și dându-să asemîni la Monastiri.

1839 mart(ie) 1.

Velicicu arhimandrit <m.p.>.

Meletie arhidiacon <m.p.>.

Față fiind și noi, am iscălit.
 Varnava protosinghel <m.p.>.
 G(...) <m.p.>.

Biblioteca Academiei Române, Documente istorice, CMXLVI/14. Original.

2. 1841 septembrie 22

Catagrafie de părinții petrecători în Sfânta M(ănaștire) Beserecanii
 1841 sept(emvrie) 22

No.		Vârsta anilor
1	Theodosie arhimandrit, proegumen	61
1	Dosothei ieromonah, proegumen	65
1	Gherasim ieromonah, vechil mănăstirii	56
1	Serafim dohovnic, iroshimonah	92
1	Nil dohovnic	80
1	Mitrofan dohovnic, slujitori	70
1	Athanasie dohovnic, iroshimonah	80
1	Ilarion dohovnic, iroshimonah	85
1	Ioasaf iroshimonah	85
1	Sinesie ieromonah, nevolnic	100
1	Nifon iroshimonah	40
1	Dimitrie shimonah	90
1	Costandie shimonah	40
1	Nathanail iromonah	50
1	Leon iromonah, slujitori	60
1	Irothei iromonah, slujitori	45
1	Parthenie iromonah, slujitori	35
1	Ionichie iromonah, slujitori	30
1	Ghenadie iromonah	40
1	Epifanie iromonah, cântăreț	35
1	Nectarie irodiiakon, slujitori	25

1	Costachi preot, psalt	45
1	Visarion irodiiakon, psalt	35
1	Isaiia monah, tipicar	60
1	Serafim monah, cântăreț	50
1	Theodosie monah, cântăreț	35
26		
26	Sama urmii	Vârsta anilor
1	Chesarie iromonah, iconom	56
1	Chesarie monah, cetet	25
1	Calinic monah, cetet	18
1	Casiian monah, paraeclesiiarh	25
1	Nionel monah, paraeclesiiarh	18
1	Amvrosie monah, chelariu	60
1	Ironim monah	80
1	Anatolie monah, nevolnic	50
1	Climent monah, orb	65
1	Gherasim monah, mut	60
1	Ioniche monah, surd	70
1	Daniil monah, nevolnic	40
1	Chiriac monah, grădinari	70
1	Calestrat monah, la toate ascultările	70
1	Necodim monah	70
1	Theofilact monah, la toate ascultările	75
1	Elarie monah, pitar	55
1	Dometiian monah, cojocari	60
1	Antonie monah	69
1	Theodosie monah	60
1	Gherontie monah, prisăcar	40
1	Sava monah, surd	60
1	Luca monah, portari	40
1	Visarion monah	70
1	Serafim monah, la toate ascultările	50
1	Chiril monah, stoleri	65
52		
No		
52	Soma urmii	Vârsta anilor
1	Porfirie monah, scriitori	40
1	Veniiamin monah	40
1	Ghedeoan monah, nevolnic	60
1	Calistru monah, nevolnic	35
1	Pahomie monah, butnari	35
1	Theotist monah, rotari	65
1	Isidor monah, trapezari	40
1	Methodie monah, nevolnic	50

1	Dionisie monah, la toate ascultările	40
1	Varsanofie monah, la toate ascultările	35
1	Fratele Elisei, ascultători la prisachi	65
1	Fratele Ioan, bucătar	25
1	Fratele Ioan, orb	60
1	Fratele Gheorghie, la toate ascultările	25
1	Fratele Ioan	18
1	Fratele Neculai, nevolnic	40
1	Neculai monah, nevolnic	20
1	Fratele Toader	25
1	Fratele Ioan	15
71	Adecă șaptizăcișunul pisti tot, afară de slugile cu hac	
1	Fratele Dimitrache	

Biblioteca Academiei Române, Documente istorice, CMXLVI/15. Original.

Bibliografie selectivă

Documente inedite

Biblioteca Academiei Române, Documente istorice, CMXLVI/14 și 15.

Documente edite

Documente privind Istoria României, XVII, A. Moldova, vol. I (1601-1605), București, Editura Academiei Populare Române, 1952;

Documente privind Istoria României, XVII, A. Moldova, vol. II (1606-1610), București, Editura Academiei Populare Române, 1953;

Documente privind Istoria României, XVII, A. Moldova, vol. III (1611-1615), București, Editura Academiei Populare Române, 1954;

Documente privind Istoria României, XVII, A. Moldova, vol. IV (1616-1620), București, Editura Academiei Populare Române, 1956;

Iorga, N., *Studii și documente privitoare la istoria românilor*, București, Atelierele grafice Socec & Comp., 1909, vol. XVI;

Lucrări, studii și articole

Atanasiu, Mihai-Bogdan, Mârza, Mihai, *Pomelnicul Bisericanilor scris la mănăstirea Putna*, în „Analele Putnei”, V, 2009, 2, p. 121-306;

Ghibănescu, Gh., *Două pomelnice vechi*, în „Arhiva Societății Științifice și Literare din Iași”, Iași, Editura Societății Științifice și Literare din Iași, II, 1890-1891, p. 115-124;

Ghibănescu, Gh., *Pomelnicul Bisericanilor din 7<1>69 mai (1661)*, în *Uricariul*, XXIII, Iași, 1895;

Josanu, Vitalie, *Pisanie inedită la Mănăstirea Bisericanii*, în „Buletin informativ al Simpozionului Național Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei”, I, Mănăstirea Secu, 2014, p. 69-74;

Josanu, Vitalie, *Cadranul solar de la Mănăstirea Bisericani, județul Neamț*, în „Buletin informativ al Simpozionului Național *Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei*”, Piatra Neamț, Editura Cetatea Doamnei, 2018, IV, p. 39-41

Lința, Elena, *Pomelnicul mănăstirii Bisericani*, în „Romanoslavica”, XIV, 1967, p. 411-454 + 6 facsimile.

Stoicescu, Nicolae, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, Direcția Patrimoniului Cultural Național. Biblioteca Monumentelor Istorice din România, 1974;

Stoide, C., *Contribuții la istoricul mănăstirii Bisericani*, în „Arhiva”. Organul Societății Istorico-Filologice din Iași, XLII, 1935, p. 146-166.

Resurse electronice

<https://doxologia.ro/manastirea-bisericani-0>

N: 14
CHILVI

35. " Mădăraşie De viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
36. De Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș

As:

Applaudire

17. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
1. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
2. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
3. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
4. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
5. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
6. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
7. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
8. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
9. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
10. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș
11. Mădărașă în viciușă Dăruje - Ep - Mo - Mădăraș

Facsimil de pe catagrafia din 1 martie 1839, fila 1

13
СМ. № 11
№.

Каталогъ де прѣдѣ
 петръмъ-лажа мѣ Бѣверѣманѣ
 1841-07-22 =

Вѣтѣмъ

1. Овоуѣмъ архитѣрѣ. Дѣрѣ ѣвѣмѣ	61.
1. Доловиѣ Серотманѣ, прѣ ѣвѣмѣ	65.
1. Дѣрѣмъ Серотманѣ, вѣтѣмъ мѣнѣмѣ	56.
1. Сераѣмъ Доходнѣ, провхитманѣ	92.
1. нѣмъ Доходнѣ	80
1. мѣтарѣмъ Доходнѣ, лѣвѣмъ	70
1. ѣвѣмъ Доходнѣ, провхитманѣ	80
1. ѣвѣмъ Доходнѣ, провхитманѣ	85
1. нѣмъ провхитманѣ	85
1. Сѣнѣмъ Серотманѣ, нѣвѣмъ	100
1. нѣмъ провхитманѣ	40.
1. Дѣтѣмъ Серѣмъ	90
1. нѣмъ Серѣмъ	40
1. нѣмъ Серотманѣ	50
1. лѣмъ Серотманѣ, лѣвѣмъ	60
1. нѣмъ Серотманѣ, лѣвѣмъ	45
1. нѣмъ Серотманѣ, лѣвѣмъ	35
1. нѣмъ Серотманѣ, лѣвѣмъ	30
1. нѣмъ Серотманѣ	40
1. нѣмъ Серотманѣ, нѣмъ	35
1. нѣмъ Серотманѣ, лѣвѣмъ	25
1. нѣмъ Серотманѣ, лѣвѣмъ	45
1. нѣмъ Серотманѣ, лѣвѣмъ	35
1. Сераѣмъ манѣ, нѣмъ	60
1. Овоуѣмъ манѣ, нѣмъ	50
26.	35

Facsimil de pe catagrafia din 22 septembrie 1841, fila 1